

3. Податкова система України: теорія та практика становлення [Текст] / А. М. Соколовська ; Науково-дослідний фінансовий ін-т при Міністерстві фінансів України. - К. : НДФІ, 2001. - 371 с. - Бібліогр.: с. 356-370.
4. Принципи оподаткування: обґрунтування і емпірична перевірка / В. Вишневський // Економіка України. — 2008. — N 10. — С. 55-72.
5. Pearce, D., Markandya, A., Barbier, E., 1989. Blueprint for a Green Economy. Earthscan, London.
6. Baumol, W.J., Oates, W.E., 1988. The theory of environmental policy, second ed. Cambridge University Press, Cambridge.
7. Маслюківська О.П. Теоретичне підґрунтя еко-трудової податкової реформи // Маслюківська О.П./ Економіка природокористування і охорони довкілля: Щорічник наук. праць / НАН України; Рада по вивченню продуктивних сил України / Данилишин Б.М. (відп. ред.). . К., 2006. . с.324-331.

Summary. Justification and implementation of changes to the tax system towards its ecology requires the consideration of possible changes in many factors. Among these factors, special attention should be paid to the level of employment and purchasing power. Insufficient consideration of these factors may neutralize positive effects of ecological tax law by strengthening the role of ecological and resource taxes and reducing taxes on capital and labor.

УДК 631.95

Левченко О.П.
к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет

ВПЛИВ СТРУКТУРИ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПРИ ФОРМУВАННІ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ В ЧАСТИНІ ОБЛІКУ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ АКЦІОНЕРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Анотація. Сформовано основні складові облікової політики власного капіталу акціонерного підприємства. Розроблено пропозиції щодо поліпшення облікової політики акціонерних підприємств при формуванні власного капіталу.

Ключові слова: власний капітал, дивіденди, вкладений капітал, накопичений капітал, пайовий капітал, додатковий капітал, нерозподілений прибуток (збиток), резервний капітал.

Постановка проблеми. Перехід до ринкових відносин, перегляд проблеми власності зумовили відродження і правове закріплення різних форм власності в Україні. Розгортання процесу приватизації державних і комунальних підприємств з наступним перетворенням в акціонерні товариства пов'язане з збільшенням кількості останніх.

Створення і функціонування акціонерних товариств вимагають нових підходів до системи управління їх фінансово-господарською діяльністю. Ефективність управління фінансовими ресурсами акціонерного товариства значною мірою визначається єдністю побудови бухгалтерського обліку й аналізу економічних процесів ринкового господарства як формування власного капіталу, дивідендна політика акціонерного товариства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання теорії, методології та практики формування, розвитку облікової політики власного капіталу досліджувалися у працях Кучеренко Т. Мервенецкая В. Шайко Е. Соколов Г. Онищенко В. Краснолудская Л. Незалежно від великого різноманіття порушених наукових проблем та глибину їх дослідження, у сучасній економічній науці окремі їх аспекти залишаються не достатньо розв'язаними.

Виклад основного матеріалу. Поняття «капітал» асоціюється з поняттям «власність». В момент створення підприємства його стартовий капітал втілюється в активах, інвестованих засновниками (учасниками), і являє собою вартість майна підприємства.

На етапі, коли підприємство (акціонерне товариство) ще не має зовнішньої заборгованості, розмір активів дорівнює розміру власного капіталу[2]. Здійснюючи підприємницьку діяльність, акціонерне підприємство неминуче використовує залучені кошти, тобто утворює борги. Боргові зобов'язання підтверджують права і вимоги кредиторів щодо активів підприємства, тому розмір активів визначається як сума власного капіталу і боргових зобов'язань.

Власний капітал – це один з найважливіших показників для підприємства, оскільки втілює забезпеченість коштами для функціонування підприємства,

платоспроможність та кредитоспроможність підприємства. Іншими словами – це частина в активах підприємства, яка залишається після врахування зобов'язань[1]. Методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про власний капітал і розкриття такої інформації у фінансовій звітності визначаються П(С)БО 5 «Звіт про власний капітал», норми якого стосуються підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності.

При формуванні облікової політики власного капіталу необхідно враховувати наступні фактори: форму власності; організаційно-правову форму господарювання; кількість засновників, а також інформацію про власний капітал, що наводиться в наказі про облікову політику (рис.1).

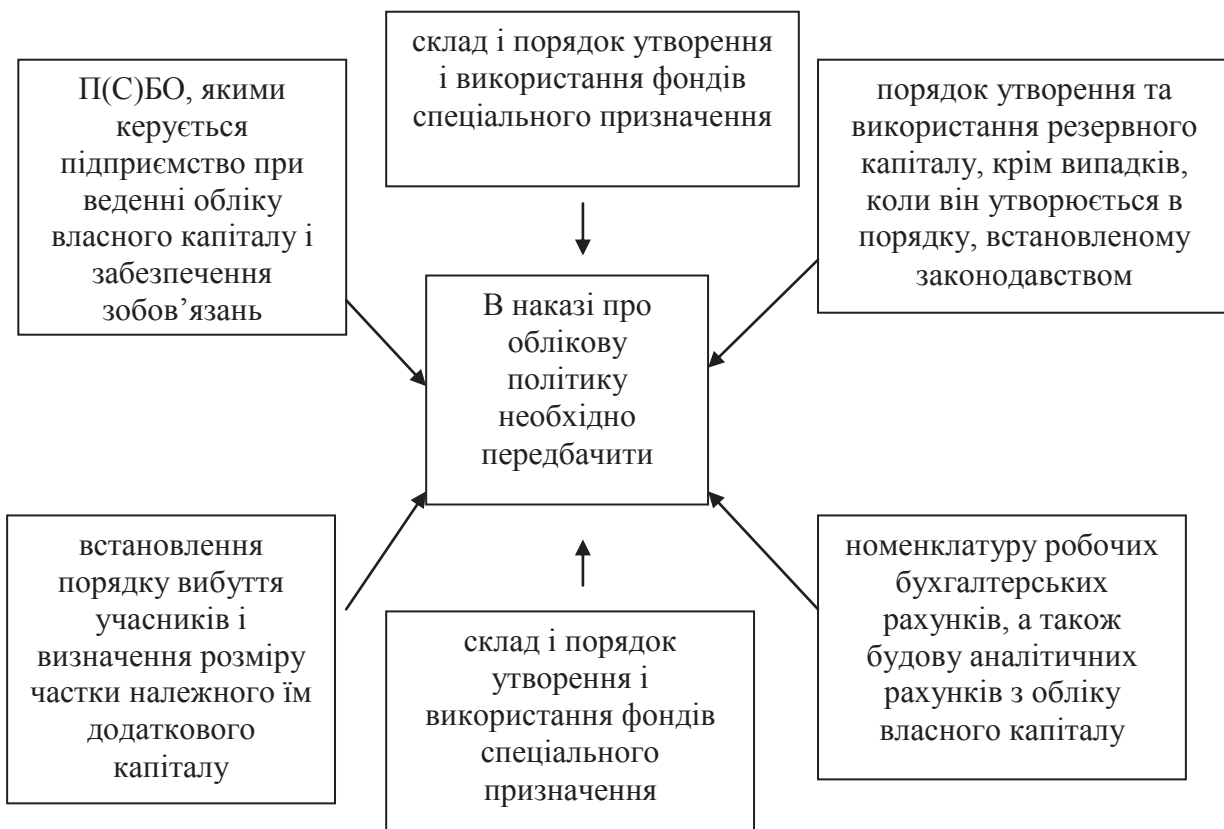

Рисунок 1. Основні положення про облік власного капіталу, що наводяться в наказі про облікову політику[5]

Власний капітал акціонерного підприємства має наступну структуру: статутний (реєстрований) капітал; додатковий (сплачений, несплачений)

капітал; резервний (страховий) капітал; нерозподілений прибуток (непокритий збиток); неоплачений капітал; вилучений капітал.

Статутний капітал відображає зафіксовану в засновницьких документах загальну вартість активів, які є внеском власників у капітал підприємства. У бухгалтерському обліку первинною вартістю майна, внесеного як внесок у статутний капітал, визнається узгоджена засновниками їх справедлива вартість з урахуванням відповідних витрат. Документами, що підтверджують необхідність відображення в обліку статутного капіталу, є статутні документи підприємства[1]. Для обліку інформації про статутний капітал застосовується рахунок 40 «Статутний капітал». Сальдо на рахунку повинно відповідати розміру статутного капіталу.

Аналітичний облік несплаченого капіталу ведеться за видами розміщених несплачених акцій, а також за кожним засновником. Оплата внесків засновників повинна проводитися не пізніше ніж через рік після реєстрації. Зменшення статутного капіталу повинно бути відображено в обліку на момент реєстрації змін у статутних документах[3].

Додатковий капітал. У процесі господарської діяльності в підприємства може з'явитися нове майно чи зрости облікова вартість уже наявного, тобто збільшуються розміри активів. Для обліку джерел такого майна чи приросту його вартості в бухгалтерському обліку введено поняття додаткового капіталу. Як об'єкт обліку він виник відповідно до змін правил оцінки статей бухгалтерської звітності організацій для відображення інфляційних процесів. Доходи організації, що відносяться на додатковий капітал, збільшують власний капітал організації, однак не впливають на фінансовий результат діяльності організації в звітному періоді. [5].

Резервний капітал створюється відповідно до законодавства й установчих документів товариства на покриття можливих у майбутньому непередбачених збитків. Резервний капітал фактично є запасним фінансовим джерелом, що створюється як гарантія безперебійної роботи товариства і дотримання

інтересів третіх осіб. Чим більший резервний капітал, тим більшу можливість маневру одержує керівництво підприємства при подоланні збитків.

Утворення резервного капіталу для акціонерних товариств носить обов'язковий характер і створюється відповідно до законодавства України. Акціонерне товариство, відповідно до законодавства України, повинно створити резервний капітал у розмірі не менше ніж 15 відсотків статутного капіталу. Резервний капітал формується за рахунок щорічних відрахувань від чистого прибутку товариства. До досягнення встановленого статутом розміру резервного капіталу розмір щорічних відрахувань повинен бути не менше ніж 5 відсотків суми чистого прибутку товариства за рік. Резервний капітал є джерелом коштів тільки для покриття збитків. Інформація про величину резервного капіталу в балансі підприємства має надзвичайне значення для зовнішніх користувачів бухгалтерської звітності, що розглядають резервний капітал, як запас фінансової міцності підприємства. Недостатня величина обов'язкового резервного капіталу свідчить або про недостатність прибутку, або про використання резервного капіталу на покриття збитків[5].

Нерозподілений прибуток. Фінансовим результатом підприємства, що здійснює підприємницьку діяльність, є прибуток чи збиток. Прибуток виступає джерелом, який може бути використаний, після обов'язкових платежів у бюджет, на цілі, обумовлені статутними документами чи відповідними рішеннями керівництва організації і засновників (акціонерів). При одержанні збитку виникає необхідність вишукування джерел його покриття. Прибуток, що залишається в розпорядженні товариства після сплати в бюджет податку на прибуток, у бухгалтерському обліку прийнято називати «нерозподіленим прибутком». Нерозподілений прибуток являє собою суму чистого прибутку, що не був розподілений у вигляді дивідендів між акціонерами організації. Нерозподілений прибуток звітного року використовується на виплату дивідендів засновникам і на відрахування в резервний фонд (при його наявності)[1].

Висновки. Отже, облікова політика в частині обліку власного капіталу акціонерних товариств взаємопов'язана з структурою власного капіталу, оскільки перебуває у взаємозалежності з нею. Формування облікового процесу власного капіталу – досить складний процес, який залежить від структури власного капіталу і передбачає питання облікової політики, організаційних ознак діяльності акціонерних товариств та інформаційного забезпечення емітентів цінних паперів, що безпосередньо є основою обліку власного капіталу. Складові власного капіталу відображають суму, яку засновники передали в розпорядження товариства як внески чи залишки у формі нерозподіленого прибутку, а також суму, що її товариство одержало у своє розпорядження ззовні (від інших підприємств) без повернення.

Література

1. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: навчально-практичний посібник / [Білуха М.Т.] - К.: 2006. - 523 с.
2. Лень В.С. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика: навч. посіб. /В.С. Лень, В.П. Гливенко – К.: Знання-Прес, 2005 – 491с.
3. Наршнерська Г.В. Бухгалтерський облік: навчально-практичний посібник / Наршнерська Г.В. -К.: Вид-во «Центнер навчальне літератури», 2007. - 464 с.
4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 «Звіт про власний капітал», затверджено Наказом Міністерства фінансів України від 31.03.1999 р. № 87
5. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський облік на підприємствах України з різними формами власності: навчально-практичний посібник / Ткаченко Н.М. - К.: АСК, 2008. - 349 с.

Аннотация. Сформированы основные составляющие учетной политики собственного капитала акционерного предприятия. Разработаны предложения по улучшению учетной политики акционерных предприятий при формировании капитала.

Ключевые слова: собственный капитал, дивиденды, накопленный капитал, паевой капитал, дополнительный капитал, нераспределенная прибыль (убыток), резервный капитал.